

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ В РИНКОВИХ УМОВАХ

к. е. н., доц. Лук'янихін В. О.
студ. Лобуцько І. Д.

В умовах, що склалися в Україні на нинішньому етапі її розвитку, проблема мотивації персоналу набула важливого значення, оскільки вирішення завдань, які стоять перед суспільством, можливе лише за умови створення належного мотиваційного механізму, здатного спонукати працівників підприємств до ефективної діяльності.

Мотивація трудової діяльності - складний, відносно стійкий процес, обумовлений певними особистими характеристиками людини, а також необхідністю задоволення її потреб та їх відповідності зовнішнім умовам діяльності. Мотивація - це процес спонукання людей до високоефективної праці з боку адміністрації чи органу управління виробництвом, пов'язаний із задоволенням потреб людей у матеріальних чи соціальних благах. Поняття мотивації означає всю сукупність чинників, механізмів і процесів, що забезпечують виникнення у людей бажання до досягнення життєво необхідних цілей.

Сутність мотиваційних підходів розкривається у багатьох літературних джерелах. Зокрема, Манів З. О., Луцький І. М. вбачають зміст системи мотивації праці у сукупності взаємопов'язаних заходів, які зацікавлюють і стимулюють окремого працівника або трудовий колектив в цілому щодо досягнення індивідуальних і спільних цілей діяльності підприємства. Такі вчені, як Петрович Й. М., Кіт А. Ф. та інші автори вважають мотивацію праці цілеспрямованим спонуканням працівника до високоефективної праці шляхом стабільного впливу на його потреби, інтереси, цілі. Досить цікаво звернути увагу на трактування мотивації трудової діяльності таких зарубіжних вчених, як Х. Т. Грехем, Р. Беннет. Вони зазначають, що мотивація працівника до виконання роботи складається із спонукань впливів і стимулів - свідомих і несвідомих, які викликають у працівника прагнення добитися певної мети. Менеджери повинні знати чинники, які створюють мотивацію, щоб спонукати своїх співробітників працювати краще, швидше, ефективніше і з ентузіазмом.

На нашу думку, мотивація - це процес створення умов, що впливають на поведінку людини і дозволяють зацікавити її до активної сумлінної праці.

Як стимули можуть бути використані будь-які чинники впливу, що відповідають мотивам діяльності: матеріальні винагороди, модульна (гнучка) форма організації праці, преміювання за результатами роботи. Разом вони утворюють групу мотивів, що відіграють роль безпосередніх спонукальних чинників у конкретних ситуаціях і визначають лінію поведінки працівника.

Створення ефективного механізму стимулювання працівників сприятиме підвищенню продуктивності праці. Це сукупність методів і прийомів впливу на працівника з боку управління організації, що спонукають їх до певної поведінки у процесі праці для досягнення цілей організації, заснованої на необхідності задоволення особистих потреб. Основними складовими вдосконалення цього механізму є:

- вдосконалення системи заробітної плати, надання можливостей працівникам брати участь у прибутках організації;
- вдосконалення організації праці, що включає постановку цілей, розширення трудових функцій, збагачення праці, виробничу ротацію, застосування гнучких графіків, поліпшення умов праці.

З метою ефективної дії мотиваційних підходів до управління трудовими ресурсами, важливо забезпечити дотримання на підприємствах таких основних принципів:

- якісний підбір працівників, формування здорового, сприятливого доброзичливого клімату у виробничому колективі;
- створення безпечних, комфортних умов праці;
- застосування об'єктивних критеріїв оцінки працівника;
- забезпечення відповідності винагороди працівника результатам його праці;
- справедливий розподіл доходів, участь працівників у прибутках.

Отже, мотивація трудової діяльності може бути дієвою за умови застосування сучасних форм і методів матеріального стимулювання персоналу. Вони залишаються важливим чинником, здатним суттєво підвищити трудову активність та сприяти досягненню високих результатів індивідуальної та колективної діяльності. Мотивацію і стимулювання трудової активності персоналу необхідно розглядати як важливий чинник зростання продуктивності праці, підвищення ефективності виробництва.